

**ДО ДИРЕКТОРА НА РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ПО
ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ - БУРГАС**

инж. Тонка Атанасова

**ДО МИНИСТЪРА НА ОКОЛНАТА СРЕДА И
ВОДИТЕ**

г-н Емил Димитров

ДО КМЕТА НА ОБЩИНА БУРГАС

г-н Димитър Николов

ДО ГЛАВНИЯ АРХИТЕКТ НА ОБЩИНА БУРГАС

арх. Веселина Илиева

СТАНОВИЩЕ

на Фондация „Последната клетка“
по инвестиционно предложение с Вх. № ПД-397 от 13.02.2020 г., „Изменение на
Подробен устройствен план – План за регулация и застрояване (ПУП-ПРЗ) за УПИ II,
кв.1 по плана на зона Изток – парк „Езеро“, гр. Бургас, представляващ ПИ
07079.622.137 по КК на гр. Бургас и изграждане на Крайморски комплекс – семеен
парк за развлечения със зона за водни атракции с делфинариум, център за
обитаване на животински видове и ботаническа градина“, с възложител община
Бургас.

Уважаема инж. Атанасова,

Уважаеми г-н Димитров,

Уважаеми г-н Николов,

Уважаема арх. Илиева,

В качеството си на организация за защита на животните и природата, „Последната клетка“ изразяваме категоричното си несъгласие по отношение на съдържанието на

ИП с Вх. № ПД-397 от 13.02.2020 г., „Изменение на Подробен устройствен план – План за регулация и застрояване (ПУП-ПРЗ) за УПИ II, кв.1 по плана на зона Изток – парк „Езеро“, гр. Бургас, представляващ ПИ 07079.622.137 по КК на гр. Бургас и изграждане на Крайморски комплекс – семеен парк за развлечение със зона за водни атракции с делфинариум, център за обитаване на животински видове и ботаническа градина“, с възложител община Бургас, относно държането на животни в плен и участието на морски бозайници в представления с търговска цел.

Считаме, че в ИП са допуснати нарушения на действащото в страната законодателство в областта на защитата на животните:

1. ИП предвижда “тюленариум”, който съдържа зала за тренировки и трибуни с 500 седящи места около заграждение, което ще обитават тюлени. В България, използването на диви бозайници във вариетета и увеселителни заведения е забранено от **закона за защита на животните /ЗЗЖ/ чл. 27, ал. 1** от 2015 г.

2. Предвидените в ИП представления с морски бозайници влизат в недопустимо противоречие и с международно утвърдени принципи на хуманното отношение към животните и **Директива 1999/22/ЕО на съвета на ЕС от 29 март 1999 г. относно държането на диви животни в зоологически градини**, в сила в България от 2007 г., която изисква държавите-членки да осигурят, че зоологическите градини подслоняват обитателите си *“при условия, които целят да задоволят биологичните и консервационни изисквания на отделните видове”*. Това условие не може да бъде изпълнено когато става дума за морски бозайници, затова тенденцията в световен мащаб е делфинариумите да се затварят, не да се откриват нови:

В природата, морските бозайници обитават територия от стотици километри, плуват по стотици километри на ден и се гмуркат до 300 метра дълбочина. Най-големият басейн в делфинариум на света е голям колкото приблизително 0,0001% от най-малкия естествен хабитат на делфини в природата. Китоподобните са интелигентни и социални животни, живеещи в групи, в които са силно зависими един от друг и всеки има важна роля. Отношенията им са комплексни и при делфините всеки избира дали да остане със семейството си цял живот или да си тръгне, след като порасне. В плен, те нямат тази възможност, и рутинно са отделени от близките си и принудени да живеят заедно с непознати. Затварянето в тясно пространство е източник на постоянен стрес и често причинява напрежение и агресия между животните. Често се стига до ситуации, в които дадени индивиди биват постоянно тормозени от други, без възможността да избягат, както биха направили в природата. Силният стрес води до стереотипното поведение, често срещано сред китоподобните в плен, което понякога ескалира в самонараняване и опити за самоубийство (има такъв пример във варненския делфинариум). Обикновено се налага тези животни [да се медикаментират редовно с антидепресанти](#), за да продължават да функционират, именно поради **невъзможността да се пресъздадат нужните условия за тези тях и да се задоволят биологичните изисквания на видовете им в плен**. Нито един морски бозайник в плен няма свободата да изразява нормално за вида си поведение, което е водещ принцип в хуманното отношение към животните.

3. ИП не отговаря на изискването на Директива 1999/22 за предоставяне на **специфично за вида обогатяване на загражденията, а напротив - предлага точно обратното: пълна изолация и притъпяване на сетивата**. Делфините живеят в звуков свят и разчитат на слуха си, както ние разчитаме на зрението си. Ехолокацията - способността да локализируют предмети или "да виждат" чрез звук - е тяхната основна сензорна система. В дивата природа, те използват ехолокацията за да общуват и да се ориентират, но в плен не използват това умение. Затворените пространства не предлагат новости и предизвикателства за изследване, а бетонните и стъклените стени на басейни и аквариуми отразяват звуците и ги усилват, което тормози животните със силно развит и чувствителен слух.

В дивата природа, делфините живеят заобиколени от други морски животни и са неразделна част от морската екосистема. Тъй като водата в басейните се обработва химически (обикновено с хлор), оцеляването на други видове, като риба, безгръбначни и морска растителност там е невъзможно и басейните в делфинариумите са голи и празни.

4. Описаните в ИП външни басейни предвиждат "трибуните да бъдат покрити със слънцезащитни съоръжения", но не споменават нищо за **защита от слънцето на животните в басейните**. Известно е, че плитките открити басейни вървят ръка за ръка с тежки слънчеви изгаряния и слънчеви удари за животните, които могат да имат фатален край. Това се наблюдава във делфинариуми по цял свят. Един пример е делфинариума Антиб, Франция, където през лятото не е толкова горещо, колкото по българското черноморие, но има случаи на пострадали дори умрели от топлинен удар делфини, в басейн с дълбочина 10 метра, т.е. над 2 пъти дълбочината предвидена в ИП. Външните басейни, както са описани в ИП са нехуманни, неподходящи и в несъответствие със забраната за проявата на жестокост към животните, по смисъла на **ЗЗЖ чл. 7, ал. 1, 3 и 9**, тъй като са предпоставка за **причиняването на продължително или повтарящо се страдание на животните, увреждане на здравето им, стрес и излагането им на температурни или други неблагоприятни атмосферни влияния**.

5. Поради неподходящите условия за живот, смъртността сред делфините в плен е **значително по-висока** от тази сред делфините на свобода, въпреки всички предизвикателства на оцеляването в океана. Раждаемостта в плен е много ниска и бебетата, които оцеляват са рядкост. Преждевременната смърт и niskия успех в размножаването резултат в това това, че популацията на делфините в плен не може да се поддържа самостоятелно. Поддържането на индустрията на делфинариумите налага **вноса на други - нови дивоуловени делфини**. Между 1978 и 2008 г. са регистрирани са данни за вноса в ЕС на 285 китоподобни, въпреки забраната съгласно Регламент на ЕС CITES 338/97 върху вноса на китоподобни в ЕС за търговски цели. Улавянето на диви делфини представлява сериозна заплаха за популациите на китоподобните в природата.

Китоподобните в делфинариумите в ЕС не идват от голямо разнообразие от популации по света, идват от по-малки, конкретни популации, които обитават определена територия и се размножават в ограничени групи. Систематичното

улавяне на индивиди от тези популации за снабдяване на делфинариум може да **окаже влияние върху оцеляването на цели популации и видове.**

В "[План за действие за опазване на китоподобните по света](#)", Комисията по оцеляване на видовете (SSC) на Международният съвет за опазване на околната среда (IUCN) пише: „Премахването на живи китоподобни от дивата природа, за показване в плен и / или изследване, е еквивалентно на случайно или умишлено убийство, тъй както пленените животни (или убити по време на операциите) вече не са налични, за да участват в поддържането на популацията. "

Индустрията на делфинариумите представлява **заплаха за дивите популации, и несъвместима с опазването на видовете и околната среда**, следователно не може да отговори на изискванията на **Директива 1999/22/ЕО** за участие в дейности по опазване, изследвания и образование, които се очаква да са от полза за опазването на вида.

6. Редица проучвания сочат, че държането на диви животни в плен и представленията, в които животните изпълняват номера и демонстрират неестествено за вида си поведение **нямат образователна стойност**. Възможно е обаче да постигат **обратния ефект**:

- Основният начин, по който посетителите виждат делфините е по време на представления, принудени да демонстрират неестествено за тях поведение, което не се среща в дивата природа. Това не само създава грешна представа за тези животни, но и учи децата, че животните нямат право да избират начина си на живот, и че тоталното пречупване на волята им, с единствена цел забавление на публиката е нещо приемливо и весело.
- Държането на животни в плен като експонати, също няма образователна стойност за посетителите. Редица проучвания доказват [липса на повишени познания](#) при повечето деца след посещение, че по-малко от 1/3 от посетителите [четат информационните табели](#), че [основният мотив](#) за посещаване на зоопарка е за забавление и водещ мотив за посещаване на делфинариум е възможността за близък контакт с животните (например плуване с делфини).
- Проучване на нагласите на посетителите (Kellert & Dunlap, 1989) сочи, че загрижеността за животните и интересът към биологията и екологията на средностатистическия посетител **намаляват** след посещение в зоологическа градина. На тяхно място се поражда чувството за превъзходство и доминация на човека над другите живи същества, както и **негативно отношение към животните** (като избягване, неприязън или безразличие). Затова членовете на обществото, които се интересуват най-силно от активното опазване на околната среда избягват посещението на такива места.
- Поведението, показано по време на представления (близък контакт с треньорите и хранене на животните от ръка) могат да насърчат публиката да

предприеме подобни действия при среща с диво животно. Това е далеч от образователно, и може да резултира в сериозен инцидент.

- Поведението демонстрирано и научено по време на атракциите, даващи възможността за близък контакт с животните - снимки и "целувки" с животни, плуване с делфини и програмите за т.нар. терапия с делфини - също е изцяло протиестествено за дивите животни. Освен, че са антиобразователни, те представляват значителен риск за обществената безопасност.

7. Рискове за здравето и безопасността на участниците:

- Директният контакт между публиката и животните винаги представлява значителен риск за здравето и безопасността на двете страни. Делфините са едри и силни животни, и независимо колко добре са обучени, в ситуации на силен стрес могат да станат непредвидими. Документирани са многобройни **случаи на плувачи с делфини, често деца, които са претърпявали наранявания, ухапвания, дори счупени кости**. По тази причина, в Италия има забрана за контакта между китоподобните и обществеността със закон.
- Близостта между животните и треньорите също не е безопасна. Има случаи на **треньори, убити от животни**, с които работят от години.
- Морските бозайници замърсяват басейните впечатляващо много. Всеки 136 килограма делфин, който яде 6,6 кг риба на ден произвежда приблизително 4 л урина и 1.4 кг фекалии на ден. Азотните отпадъци осигуряват благоприятна среда за култивиране на бактерии и гъбички. Освен тях, водата съдържа изобилие от други телесни секрети, вкл. остатъци от храна, повръщана риба (делфините често повръщат при стрес), кръв и др. Влизането в контакт на открити рани с водата носи сериозен **риск от инфекция** както за делфините, така и на посетителите. Водата в басейните на практика е развъдник за богато разнообразие от все по-устойчиви зарази.

8. Риск от разпространяване на зооносни инфекции: Директният контакт между публиката и животните носи значителна опасност от предаване на болести. Известно е, че делфините могат да пренасят вируси, бактерии и паразити, които могат да бъдат [предавани на хората и да причинят заболяване при хората](#), и обратното.

В момента, целият свят се пази, и променя драстично за да ограничи разпространението на **COVID-19**, който се предава по **въздушно-капков път**. Считаме за абсурдно в тази ситуация, за която още никой не може да каже колко време ще продължи, обществена институция да планира програма, която допуска **в една и съща вода при диви животни да влизат голям брой посетители, по-голямата част от които ще са туристи от различни точки на света**. Това е в пълно противоречие със световната епидемиологичната обстановка, и всичките препоръки около нея в световен мащаб.

Наскоро 7 тигъра в зоопарка в Ню Йорк дадоха [положителни проби за COVID-19](#). Експертите смятат, че **животните са били заразени от асимптоматичен служител** на зоопарка. Епидемиолозите твърдят, че не са изненадани от това че дивите **животни в**

плен са податливи на COVID-19 и данните от този случай ще се използват за изучаване на вируса сред по-широка популация от диви животни. Този процес едва сега започва, и ще отнеме време, тъй като **всеки тест върху животни изисква анестезия**. Поради тази причина, не е възможен сценарии, в който се правят рутинни тестове на животните, между посещения или контакт с различни посетители.

Ние от Последната клетка смятаме ИП за аморално, назадничево, и недопустимо за една цивилизована държава в 21-и век. Фактът, че е предложено от обществена институция - община Бургас - също. Световната тенденция в този век е към закриване - не откриване на нови делфинариуми и зоопаркове. Обществената нагласа против държането на животни в плен расте с бързи темпове, все повече хора отхвърлят активно употребата на чувствителни животни за забавление. Делфинариумите стават все по-малко популярни и предизвикват обществено недоволство с потенциал за вредно въздействие върху туризма. Днес имаме нужда от устойчиви решения за опазване на биоразнообразието и спасяване на видовете, не да възпроизвеждаме вече отхвърлени, нехуманни практики.

Считаме, че би било позорно и трагично за България ако ИП бъде одобрено от институциите, чиято роля е да защитават животните и околната среда. Настояваме да не бъде допусната поредната гавра с животните в страната ни.

Молим гореизложените факти да бъдат взети предвид при определянето на обхвата на ОВОС и включени в ОВОС.

18.05.2020 г.
гр. София

С уважение:

/Снежанка Бонева/
Председател на УС на
Фондация „Последната клетка“